

зобов'язань, а також роботи чи послуги, надані особі, уповноваженій на виконання функцій держави або місцевого самоврядування».

В цілому запропоноване визначення є логічним і зрозумілим. Питання викликає пропозиція вважати активами роботи та послуги. Термін є безмежно широким і неконкретизованим. Роботи як і послуги можуть носити безоплатний характер, не бути пов'язаними з одержанням матеріальної вигоди чи набуттям матеріальних вигод. Такими можуть бути послуги сексуального характеру, медичні маніпуляції, освітні послуги, тощо, надані особами, які не надають такі на платній основі; роботи, пов'язані з допомогою по обслуговуванню особи, домогосподарства, сільськогосподарські роботи, які як і послуги надаються будь-ким безоплатно. Такий перелік як робіт так послуг може бути надзвичайно широким.

З урахуванням викладеного можна констатувати, що запропонована редакція частини третьої примітки до статті 368-5 КК вимагає уточнення. Необхідно чітко сформулювати зміст робіт та послуг, як активів, що є предметом незаконного збагачення, обмеживши їх такими, що мають матеріально орієнтований характер.

Габуда Андрій Степанович, доцент кафедри кримінально-правових дисциплін та оперативно-розшукової діяльності Прикарпатського факультету (м. Івано-Франківськ) Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент

ПРОБЛЕМИ ДОТРИМАННЯ ПРИНЦИПУ НЕВІДВОРОТНОСТІ ПОКАРАННЯ ЗА КОРУПЦІЙНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ

На сьогодні, в Україні, мабуть не знайти людини яка б безпосередньо чи опосередковано не зіткнулася з корупцією. Це вкрай негативне явище проявляється в усіх сферах життя нашого суспільства. Тому, боротьба з корупцією стала предметом пильної уваги інститутів держави, громадських організацій, засобів масової інформації, пересічних громадян. З огляду на це, актуальність дослідження корупції, незалежно від форм її проявів є беззаперечною.

Небезпечність та поширеність корупційних проявів є результатом не тільки суб'єктивного сприйняття, а й об'єктивної реальності. Так, український Уряд та Верховна Рада у Концепції боротьби з корупцією на 1998-2005 роки офіційно підтвердили, що корупція є одним з основних чинників, які створюють реальну загрозу національній безпеці та демократичному розвитку держави, вона негативно впливає на всі сторони суспільного життя: економіку, політику, управління, соціальну і правову сфери, громадську свідомість, міжнародні відносини. В Антикорупційній стратегії на 2018-2020 роки уже більш лаконічно

наголошується, що корупція лишається одним з негативних соціальних явищ, що турбує українське суспільство і державу.

Слід відзначити, що Українська влада, не без тиску громадянського суспільства та міжнародних партнерів, все ж таки провела антикорупційну реформу, яка є найбільшою за все існування України. Було прийнято нове антикорупційне законодавство у сфері державної служби, відкритих закупівель, надання адміністративних послуг. Для осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування законодавець створив систему антикорупційних обмежень, зокрема: щодо використання службових повноважень чи свого становища; обмеження щодо одержання подарунків; щодо сумісництва та суміщення з іншими видами діяльності; фінансовий контроль та декларування доходів. Внесено ряд істотних змін до КУпАП та КК, які встановили відповідальність за правопорушення пов'язані з корупцією та корупційні правопорушення. З метою реалізації затверджених нормативних приписів створено нові антикорупційні органи: Національне антикорупційне бюро України, Національне агентство з питань запобігання корупції, Антикорупційна прокуратура, Агентство з розшуку та менеджменту активів, Вищий антикорупційний суд.

Проте, незважаючи на ці без сумніву вагомі зміни в державі, Україна отримала негативну оцінку у справі боротьби з корупцією і перебуває на 120 місці світового рейтингу, та займає останнє місце в Європі. І тут справа не настільки в рейтингу, як у тому, що суспільство вкотре розчарується у бажанні політичних еліт проводити необхідні зміни у системі функціонування органів державної влади, місцевого самоврядування, приватно-публічній сфері. Це твердження не потребує будь-яких доводів, оскільки корупцією уражені (більше чи менше) усі сфери життєдіяльності українського суспільства. Більше того, в Україні корупція має унікальну здатність легко й швидко пристосовуватися до змін у державі та суспільстві.

Так як робота у напрямку протидії корупції безумовно ведеться, але масштаби її не зменшуються, виникає логічне запитання: чому за умов прийняття необхідних нормативно-правових актів та створення спеціалізованих правоохоронних органів не відбувається перелому в знищенні чи бодай істотному обмеженні розмаїтої корупції?

На справді таких причин багато. Серед тих, що негативно впливають на ефективність боротьби з корупцією в Україні, необхідно виділити втрату дієвості принципу невідворотності покарання.

Слід відзначити, що серед суб'єктів протидії корупції чільне місце займає Національне антикорупційне бюро України. Якщо проаналізувати звітність про діяльність НАБУ Ці, то можна зробити категоричний висновок про те, що продуктивність цього органу з кожним роком нарощується, все більше проваджень про злочини, вчинені вищими посадовими особами, уповноваженими на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, та становлять загрозу національній безпеці скеровується до суду. Серед фігурантів

розслідувань є: народні депутати, колишні урядовці, прокурори, співробітники Служби безпеки України, судді. Однак, більшість правопорушників залишаються не покараними.

Так, станом на червень 2019 року, зі 143 кримінальних проваджень направлених до суду лише у 33 є рішення судів. З них: 21 - вироки, якими затверджені угоди про визнання винуватості; 9 - вироки, за якими обвинувачених звільнено від кримінальної відповідальності; 1 - ухвала про закриття провадження, і лише 2 вироки, за якими засуджено трьох осіб до позбавлення волі. Наведені статистичні дані вказують, що навіть така низька результативність судових розглядів не відзначається ефективністю [1].

І хоча, відсутність судової практики (за винятком кількох вироків) у даній категорії кримінальних проваджень, на сьогодні, не дозволяє зробити однозначних висновків і щодо якості розслідування у спрямованих НАБУ до суду провадженнях, неспроможність судової системи забезпечити об'єктивний і швидкий їх розгляд стає очевидною. Більше того, враховуючи, що стан протидії кримінальній та адміністративній корупції сьогодні лишається на низькому рівні [2], фактична кількість осіб, засуджених за вчинення корупційних злочинів, невинно і суттєво зменшується з року в рік [3], 83 % осіб, стосовно яких винесені обвинувальні вироки - це дрібні чиновники та приватні особи (посередники або ж учасники держзакупівель), п'ята частина засуджених - правоохоронці (у тому числі самі судді), 52 % усіх покарань - це найменш суворі - штрафи, 14 % - звільнено від відбування покарання (з випробуванням, на підставі Закону про амністію, у зв'язку із закінченням строків давності), 8 % - виправдані і стільки ж (всього 8 %) - засуджені до позбавлення волі [4], проблема безкарності набула системного характеру і все більше поглиблюється.

Відсутність обвинувальних вироків дозволяє уникати кримінальної відповідальності топ-корупціонерам, на покарання яких очікує суспільство. Також це унеможливорює повернення до бюджету державних коштів, арештованих під час розслідувань, та відшкодування завданих збитків. А справедливе покарання осіб, визнаних винними судом, як відомо, є одним із дієвих інструментів попередження вчинення корупційних правопорушень іншими суб'єктами відповідальності.

Як відомо, серед дієвих механізмів та інструментів протидії та запобігання корупції особливе місце займає - принцип невідворотності покарання за корупційні правопорушення. Однак, наведені вище фактичні дані, дають підстави стверджувати, що не завершеність в Україні судової реформи призвела до розбалансованості системи правосуддя. Неспроможність судової гілки влади в розумні строки розглядати кримінальні провадження про корупційні кримінальні правопорушення та виносити справедливі покарання особам, визнаними винними за рішенням суду, свідчить про те, що дієвість принципу невідворотності покарання під загрозою.

Список використаних джерел

1. Звіти про роботу Національного антикорупційного бюро України за 2015-2019 р. р. URL: <https://nabu.gov.ua/reports> (дата звернення 10.11.2019).
2. Аналітична довідка про стан і основні тенденції криміногенної та безпекової ситуації в Україні у I півріччі 2016 року. *Департамент аналітичної роботи та організації управління МВС України*. Київ, 2016. 52 с.
3. Статистична інформація щодо застосування кримінального законодавства про протидію корупції станом на 28 березня 2017 року. *Центр політико-правових реформ*. URL: <http://pravo.org.ua/ua/news/20872087-3.4.-statistichm-infoImatsiya-schodo-zastosuvannya-kriminalnogo-zakonodavstva-pro-protidiyu-korupsiyi> (дата звернення 18.11.2019).
4. Топ-корупціонери: вироки за 2015-2017 роки. *Наші гроші*. URL: <http://nashigroschi.org/2017/12/29/top-korupsiionery-vyroky-za-2015-2017-roky/> (дата звернення 02.08.2019).

Гелемей Микола Олегович, завідувач відділення заочного навчання Прикарпатського факультету (м. Івано-Франківськ) Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук

ОСОБЛИВОСТІ АНТИКОРУПЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ: ДЕКЛАРУВАННЯ ТА РЕАЛЬНІСТЬ

Питання подання корупції в сучасних умовах є актуальним для всіх країн світу. Адже корупція - це багатоаспектне політичне, соціально-економічне, антиправове та психологічно аморальне явище, що ґрунтується на цілому комплексі протиправних дій і вчинків, націлених на отримання неправомірної вигоди та незаконне збагачення. Упродовж існування України як незалежної держави корупція набула безпрецедентних масштабів і на сьогодні є системною.

Боротьба з корупцією та економічною злочинністю належить до найпріоритетніших та актуальних проблем, що стоять перед українським суспільством. Наше дослідження проблем корупції та економічної злочинності лежить в економіко-правовій площині. Ми виходили з того, що саме корупція як інституція тіньової економіки загрожує не лише демократичному розвитку держави, а й економічній безпеці країни. Для визначення шляхів подолання корупції необхідно вивчити умови її виникнення, фактори впливу на її розповсюдження, а також прорахувати можливі методи та напрямки антикорупційної діяльності. Тож проаналізувавши проблеми протидії корупції, спробуємо намітити основні шляхи подолання цього негативного явища.